

Ключевые слова: высшее медсестринское образование; профессиональная компетентность; уровни готовности; направления подготовки.

MHITARYAN L. S., MANZULOVSKIY V. M., PLOTNIKOV E. O. PETRYUK S. E. Improving the level of professional competence of medium medical workers in educational institutions.

Current trends in the social development of Ukraine require the transition of higher nursing education to a new concept of training future specialists. The basis for improvement is the improvement of the quality of education, the growth of the social status of nurses, the intensification of scientific research, the use of international experience. The sphere of professional competence of nurses is gradually expanding. Therefore, the need to improve the training of nurses in accordance with international experience is obvious. Nursing should be a scientific specialty, and a nurse should be a high-quality professional with excellent scientific knowledge and practical skills.

During the implementation of the Erasmus + project, the "Health Care Europe – HCEU" ("Europe Medical") project defined the levels of competence that are achieved by average health workers after completion of training. At the same time, nurses, by their assessment, only partially acquire an adequate level /stage of development of individual competencies. There is an imbalance in the evaluation of the respondents between the knowledge and skills acquired. This indicates the need to improve the efficiency of the educational process in the training of medical workers. Low levels of readiness of young specialists in cross-cutting areas of competence are identified: monitoring, documentation, quality assurance of medical services; communication and collaboration with other medical professionals, with patients; ethical, intercultural, legal competence; continuous professional development. The results obtained allowed to determine the priority areas of training of medical students.

Keywords: higher nursing education; professional competence; readiness levels; training directions.

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-npu-143.2019.17>

УДК 378(09)

ORCID 0000-0003-3266-5798

Нагрибельний Я. А.

ТЕНДЕНЦІЇ У ФОРМУВАННІ ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ "ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ" В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

У статті на основі студіювання спеціальної літератури виокремлено тенденції у формуванні змісту навчальної дисципліни "Історія педагогіки" в сучасних закладах вищої педагогічної освіти: відсутність однастайності між закладами вищої освіти щодо кількості годин, відведених на опанування дисципліни, що зумовлено автономією закладів вищої освіти та самостійним укладанням викладачами робочих програм навчальної дисципліни; уведення до змісту навчальної дисципліни праць педагогів, які з певних ідеологічних причин тривалий час були невідомі широкому загалу; розроблення змісту підручників і посібників на засадах культурологічного та діяльнісного підходів, що уможливорює розгляд історії педагогіки як діалогу педагогічних культур; репрезентування змісту навчальної дисципліни на основі хронологічно-тематичного підходу; інтегрування змісту дисциплін "Педагогіка/Історія педагогіки"; синхронний розгляд теорії і практики навчання та виховання в різних країнах у різні історичні епохи.

Акцентовано, що в сучасних умовах інтегрування України до світового освітнього простору, міждержавних соціально-економічних, культурних та політичних процесів особливої актуальності набуває знання світової історії педагогіки, оскільки дисципліна набуває нового змісту, що постійно оновлюється. “Історія педагогіки” стає потужним інструментом підготовки майбутніх учителів, здатних виховувати нове покоління на засадах взаємоповаги, толерантності, довіри. Водночас сучасні українські педагоги-дослідники прагнуть переосмислити національну спадщину й інтерпретувати її в сучасній освітній контекст.

***Ключові слова:** навчальна дисципліна “Історія педагогіки”, робочі програми навчальної дисципліни, тенденції у формуванні змісту, педагогічна спадщина, майбутні педагоги.*

Сучасний соціум можна схарактеризувати як середовище викликів, на які мають професійно й мобільно реагувати фахівці різних галузей, зокрема й педагоги. У цьому контексті спостережено активне оновлення змісту фахових дисциплін, які майбутні педагоги опановують у закладах вищої освіти. Щоправда, ті непрості завдання, які доведеться розв’язувати фахівцям у швидко змінюваному суспільстві, навряд чи можна реалізувати без якісної педагогічної підготовки, в якій передбачено теоретичне осмислення здобутків української та зарубіжної педагогіки на різних часових відтинках та відповідних етапах розвитку педагогічної думки. Сьогодні важливо сформувати особистість фахівця освітньої галузі, який уміє аналізувати й синтезувати педагогічну спадщину, наукові факти, досвід, шукати аналогії, опрацьовувати перспективні ідеї, що уможливають професійне розв’язання назрілих проблем.

Останнім часом перед педагогічною наукою постало нагальне завдання – розроблення нової філософії й змісту освіти, оновлення її теоретико-методологічних засад зі збереженням накопиченого продуктивного педагогічного досвіду минулого. Динамічні трансформації, що відбуваються в українському суспільстві, активні пошуки дослідників і практиків з проблеми підвищення якості педагогічної освіти, приведення її у відповідність до сучасних запитів і потреб зумовили окреслення певних тенденцій, найбільш прикметною з-поміж яких визначено глобалізацію освітнього процесу, показниками якої є вивчення й узагальнення педагогічного досвіду інших країн.

Мета статті – виокремити й проаналізувати тенденції у формуванні змісту навчальної дисципліни “Історія педагогіки” в системі сучасної вищої педагогічної освіти.

Аналіз змісту навчальних планів окремих закладів вищої педагогічної освіти, зокрема блоку педагогічних дисциплін, дає підстави зробити висновок, що універсальною навчальною дисципліною означеного блоку, яка збагачує майбутніх фахівців знаннями про розвиток навчання, виховання в Україні та інших країнах світу в ретроспективі, є “Історія педагогіки”, оскільки вона має значний інформаційно-фактографічний потенціал, дозволяє оперувати значними масивами інформації, представленої в діахронічному контексті, а також сприяє формуванню в студентів професійно значущих умінь. Змістом курсу “Історія педагогіки” передбачено теоретичне осмислення якісних змін у розвитку педагогічної думки та суперечностей між консервативними і прогресивними ідеями й тенденціями, що вочевидь спонукає до ретельного вивчення педагогічних концепцій минулого задля виокремлення й використання перспективного досвіду в сучасній освітній практиці.

Узагальнення теоретичних напрацювань дослідників-педагогів переконує, що освітні завдання навчальної дисципліни "Історія педагогіки" зумовлюють з'ясування тенденцій та пошук закономірностей і взаємозв'язків між педагогічними явищами й реаліями. Саме тому значення цієї дисципліни для становлення майбутнього педагога важко переоцінити, адже вона акумулює проблеми, що стосуються педагогіки, філософії, психології, окремих методик, сприяє формуванню оцінних суджень, поглядів на основі провідних педагогічних ідей, проблем, актуальних для сучасної освітньої практики.

Студіювання праць Л. Артемової, Т. Варенової, О. Васюк, А. Дем'янчука, С. Дем'янчука, Н. Дічек, О. Дубасенюк, І. Зайченка, В. Кравця, В. Кременя, Л. Курач, М. Левківського, П. Лузана, О. Любара, В. Микитася, О.Пронікова, О. Радул, М. Рисіної, А. Сбруєвої, С.Сисоєвої, Д. Скільського, І. Соколової, М. Стельмаховича, О. Сухомлинської, М. Ярмаченка та ін. переконує, що історія педагогіки є порівняно молодого наукою, оскільки аналітико-узагальнювальні дослідження в окресленому напрямі було започатковано лише в ХІХ столітті працями Ф. Каптерева, К. Ушинського, І. Франка та інших.

Вагомий внесок у розвиток науки зробили такі українські дослідники, як Л. Березівська, А. Бойко, М. Євтух, С. Золотухіна, В. Кремень, В. Лозова, С. Сисоєва, М. Стельмахович, О. Сухомлинська, В. Федяєва та ін., які визначають історію педагогіки як науку, що вивчає становлення й розвиток теорії і практики освіти, навчання, виховання в діячності. Однак сьогодні необхідно на основі вивчення й узагальнення педагогічного досвіду визначити тенденції у формуванні змісту навчальної дисципліни в сучасних закладах вищої освіти, критичному його відбору, що сприятиме формуванню в студентів умінь об'єктивно оцінювати факти, явища як сучасні, так і ті, що їм передували, виокремлювати в нинішніх "інноваціях" ідеї попередників.

Автори посібника "Історія педагогіки" Т. Завгородня, Л. Прокопів, І. Стражнікова визначають мету навчальної дисципліни у такому формулюванні: "забезпечити засвоєння студентами закономірностей історичного розвитку школи й освіти у провідних державах світу та в Україні, особливостей становлення та суті основних педагогічних теорій на різних етапах суспільного поступу" [2, с. 4]. Зміст навчального матеріалу посібника "Історія педагогіки" (О. Дубасенюк, М. Левківський) укладено з орієнтуванням на розкриття студентам процесу становлення освіти та виховання як складних соціальних явищ з притаманними їм суперечностями, динамізмом, послідовністю і наступністю" [3, с. 7].

Аналіз і синтез спеціальних джерел засвідчує, що на межі тисячоліть окреслилася тенденція введення до наукового обігу праць педагогів, які з певних ідеологічних причин тривалий час були невідомі широкому колу дослідників (М. Грушевський, Г. Ващенко, І. Вагілевич, О. Духнович, Т. Лубенець, І. Огієнко, М. Шашкевич та ін.) потребувала й спадщина самотніх представників педагогічної думки, зокрема А. Макаренка, В. Сухомлинського, С. Русової та ін. Це спричинило появу нових підручників і посібників, які здебільшого були побудовані на засадах культурологічного та діяльнісного підходів, що уможливило розгляд історії педагогіки як діалогу педагогічних культур, а також формування стійкої мотивації студентів до вивчення спадщини видатних педагогів.

Як свідчить аналіз навчальних планів і робочих програм навчальної

дисципліни, на засвоєння історико-педагогічних тем сьогодні виділено різну кількість часу (від 108 до 30 годин). З огляду на це виникає суперечність між об'єктивною необхідністю звернення до історії педагогіки й скороченням навчального часу на її опанування. Проілюструємо зазначене таблицею.

Таблиця 1

Розподіл навчального часу на опанування дисципліни “Історія педагогіки”

Назва навчального закладу	Прізвище розробника робочої програми навчальної дисципліни	Кількість годин на опанування	Ресурс доступу
Київський університет імені Бориса Грінченка	Терентьєва Н. О.	108	http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/6910/7/N_Terentieva_S_Holovchuk_IP(B_I)_GI.pdf
	Венгловська О. А.	108	http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/7211/1/O_Venglovska_IP_PO_1_2014.pdf
Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара	Нетьосов С. І.	90	http://distance.dnu.dp.ua/ukr/nmmateriali/documents/istoriyaped.pdf
Маріупольський державний університет	Задорожна-Княгицька Л. В.	90	https://www.google.com/search?q=робоча+програма+навчальної+дисципліни+історія+педагогіки+україни&rlz=1C1GCEA_enUA853UA854&ei=ka4PXZuwJPG
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника	Завгородня Т. К., Прокопів Л. М., Стражнікова І. В.	81	http://194.44.152.155/elib/local/2092.pdf
ЦДПУ	Кравцова Т. О.	72	https://wiki.cuspu.edu.ua/index.php
Криворізький національний університет	Садова В. В.	72	http://i.lekciya.com.ua/doc/6367/index.html
Миколаївський національний університет імені Василя Сухомилинського	Нефьодов Д. В.	30 годин	

Вивчення змісту робочих програм з історії педагогіки переконує у відсутності однастайності між закладами вищої освіти щодо кількості годин, відведених на опанування дисципліни, різноманітність її змістового наповнення, виокремлення змістових модулів, видів навчальних занять, що пов'язано з автономією закладів вищої освіти та самостійним укладанням викладачами освітньо-професійних програм. Як бачимо, чітко окреслено тенденцію до опанування навчальної

дисципліни як самостійної монодисципліни, що має потужне коріння й давні традиції.

Водночас, попри значущу різницю в кількості годин на опанування її, спільним є те, що зміст курсу викладено на основі хронологічно-тематичного підходу, оскільки, як слушно зазначає Л. Березівська, "Історія українських та зарубіжних університетів або української чи зарубіжної університетської освіти розглядається в хронологічних межах певного історичного періоду крізь призму загального розвитку освіти" [1]. Це формує в студентів уміння усвідомлювати сучасні педагогічні явища з позицій історизму задля їх удосконалення, формування критичного та об'єктивного ставлення до педагогічної спадщини, вироблення орієнтирів, що уможливають оцінювання сучасних підходів до навчання й виховання, а також прогнозування їх у подальшій професійній діяльності.

Логіка нашого дослідження потребувала виокремлення тенденцій у формуванні змістового компонента навчальної дисципліни "Історія педагогіки".

Ознайомлення зі змістом навчальних планів окремих вищих педагогічних закладів освіти переконало, що в окремих з них навчальна дисципліна "Історія педагогіки" втратила самостійний статус. Так, у Кременецькій обласній гуманітарно-педагогічній академії імені Тараса Шевченка студенти опановують інтегрований курс "Педагогіка/Історія педагогіки", на вивчення якого виділено 324 години. Можна зробити висновок про виокремлення тенденції викладання інтегрованої навчальної дисципліни "Педагогіка/Історія педагогіки". Як зазначає розробник робочої програми навчальної дисципліни Л. Кравець, "Основними завданнями вивчення дисципліни "Педагогіка" розвиток у майбутніх учителів педагогічного мислення, здатності до аналітичного осмислення педагогічної дійсності, навчання їх творчих підходів до розв'язання нестандартних педагогічних ситуацій, уміння приймати найбільш вдалі рішення у відповідності до педагогічних закономірностей, принципів виховання і навчання. Це можливо при свідомому і творчому засвоєнні майбутніми учителями педагогічних знань як знань дієвих, закріплених у практичній діяльності студента" [4, с. 4].

Аналіз змісту робочої програми свідчить, що розробницею запропоновано концентричне вивчення історії педагогіки, що, безсумнівно, має позитивне значення, оскільки такий підхід сприяє формуванню в студентів системних знань про те чи те педагогічне явище. Водночас потребує значних зусиль викладача, оскільки спонукає до критичного вивчення ключових педагогічних ідей, на розв'язання яких і спрямована нормативна навчальна дисципліна. Наприклад, ідея розвитку особистості в освіті, ідея трудового навчання та ін. Таке вивчення педагогіки дозволяє синтезувати історичні факти й сучасні науково-педагогічні уявлення. Крім того, передбачає чітку й продуману організацію самостійної роботи студентів, які мають опрацьовувати значні обсяги інформації, інтерпретувати історичні відомості в сучасний контекст, робити узагальнення.

За умови часткового виконання самостійної роботи студенти не можуть глибоко й системно опанувати навчальну дисципліну.

Згідно з програмою в межах теми "Предмет і завдання дидактики" передбачено розгляд таких тем: Предмет і завдання дидактики Історія розвитку дидактики. Предмет і завдання сучасної дидактики. Функції дидактики. Зв'язок

дидактики з іншими науками. Основні категорії дидактики: освіта, навчання, викладання, учіння, самоосвіта, знання, уміння, навички, принципи навчання, методи, форми навчання. Основні дидактичні концепції. Дидактичні системи Й.-Ф. Гербарта, Дж. Дьюї. Сучасні дидактичні системи. Українська народна дидактика, її завдання та зміст.

Точкою відліку, що зумовлює історико-педагогічний аналіз концепцій, теорій, залучення історико-педагогічного матеріалу, стає актуальна наукова проблема, що може бути структурована як сукупність питань, які не мають однозначних відповідей. Наприклад, проблема дидактичних концепцій і систем тощо. Вивчення студентами методів навчання може бути продуктивним за умови залучення праць сучасників та історичного матеріалу (А. Алексюк, Ю. Бабанський, Г. Ващенко, М. Данилов, Б. Єсіпов, І. Лернер, М. Махмутов, М. Скаткін, І. Харламов та ін.). На основі аналізу робіт цих та інших авторів студенти мають змогу вивчати генезу проблеми, наукові підходи до її розв'язання на різних часових відтинках.

Інтеграція історії педагогіки в теоретико-педагогічні навчальні дисципліни потребує уважного ставлення розробників курсу задля забезпечення системності історико-педагогічних знань студентів. У цьому випадку інтегрований курс закладає міцне підґрунтя для розв'язання актуальних педагогічних завдань.

Виявлено ще одну тенденцію у формуванні змісту курсу "Історія педагогіки" – синхронний розгляд теорії і практики навчання та виховання в різних країнах у різні історичні епохи, тобто спроби паралельного розгляду педагогічної думки в різних народів у певні хронологічні періоди: у первісному світі, цивілізацій античності, добу Відродження тощо.

У цьому контексті актуалізується проблема міждисциплінарних зв'язків, що передбачають розгляд соціально-політичних, економічних, культурних, релігійних та інших чинників, що впливали на розвиток педагогічної думки та освітніх систем. Реалізація міждисциплінарних зв'язків сприяє виробленню в студентів уявлень про напрями розвитку історико-педагогічного процесу в різних країнах, шляхи розв'язання актуальних педагогічних проблем у різні часи.

Таким чином, у формуванні змісту навчальної дисципліни "Історія педагогіки" виокремлено такі тенденції:

– відсутність однаковості щодо кількості годин у різних закладах вищої освіти, відведених на опанування дисципліни, що пов'язано з автономією закладів вищої освіти та самостійним укладанням викладачами робочих програм навчальної дисципліни;

– уведення до змісту навчальної дисципліни праць педагогів, які з певних ідеологічних причин тривалий час були невідомі широкому колу дослідників, що спричинило появу нових підручників і посібників, які здебільшого були побудовані на засадах культурологічного та діяльнісного підходів та уможливило розгляд історії педагогіки як діалогу педагогічних культур;

– репрезентування змісту навчальної дисципліни на основі хронологічно-тематичного підходу;

– інтегрування змісту дисциплін "Педагогіка/Історія педагогіки";

– синхронний розгляд теорії і практики навчання та виховання в різних країнах у різні історичні епохи.

Водночас представники педагогічної науки й практики намагаються

переоцінити спадщину й інтерпретувати її в сучасний освітній контекст. З огляду на зміни соціальних орієнтацій та цінностей в українському суспільстві доцільно переглянути педагогічну спадщину таких самобутніх репрезентантів української культури й освіти, як Х. Алчевська, Б. Грінченко, А. Макаренко, С. Русова, Г. Сковорода, В. Сухомлинський, І. Франко, Т. Шевченко та ін., зарубіжних – Дж. Дьюї, М. Монтессорі, С. Фроне, Р. Штайнер та ін. Крім того, необхідно значно розширити коло персоналій, з працями яких студенти повинні ознайомитися з цінним педагогічним здобутком без ідеологічних нашарувань та упередженості, що й зорієнтує майбутніх учителів у правильному виборі та прогнозуванні результатів і наслідків певних процесів, з урахуванням конкретних соціокультурних умов.

Отже, студювання спеціальної літератури дало змогу виокремити такі тенденції у формуванні змісту навчальної дисципліни “Історія педагогіки” в сучасних закладах вищої педагогічної освіти: відсутність однастайності між закладами вищої освіти щодо кількості годин, відведених на опанування дисципліни, що зумовлено автономією закладів вищої освіти та самостійним укладанням викладачами робочих програм навчальної дисципліни; уведення до змісту навчальної дисципліни праць педагогів, які з певних ідеологічних причин тривалий час були невідомі широкому загалу; розроблення змісту підручників і посібників на засадах культурологічного та діяльнісного підходів, що уможливорює розгляд історії педагогіки як діалогу педагогічних культур; репрезентування змісту навчальної дисципліни на основі хронологічно-тематичного підходу; інтегрування змісту дисциплін “Педагогіка/Історія педагогіки”; синхронний розгляд теорії і практики навчання та виховання в різних країнах у різні історичні епохи.

У сучасних умовах інтегрування України до світового освітнього простору, міждержавних соціально-економічних, культурних та політичних процесів особливої актуальності набуває знання світової історії педагогіки, оскільки дисципліна набуває нового змісту, що постійно оновлюється. “Історія педагогіки” стає потужним інструментом підготовки майбутніх учителів, здатних виховувати нове покоління на засадах взаємоповаги, толерантності, довіри. Перспективи подальшого дослідження вбачаємо в обґрунтуванні методів навчання означеної дисципліни, форм та видів самостійної роботи студентів.

Використана література:

1. Березівська Л. Університетська освіта в підручниках і навчальних посібниках з історії педагогіки незалежної України. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/708882/1/berezivska.pdf>
2. Історія педагогіки: навчально-методичний посібник / Т. К. Завгородня, Л. М. Прокопів, І. В. Стражнікова. Івано-Франківськ, 2014. 160 с.
3. Історія педагогіки / за ред.: проф. М. В. Левківського, докт. пед. наук. О. А. Дубасенюк. Житомир: Житомирський державний педагогічний університет, 1999. 336 с.
4. Кравець Л. М. Педагогіка (історія педагогіки): [робоча програма для студентів спеціальностей 6.010106 Соціальна педагогіка, 6.010103 Технологічна освіта, 6.020205 Образотворче мистецтво*, 6.020204 Музичне мистецтво*, 6.010201 Фізичне виховання*, 6.020303 Філологія (англійська, німецька)*, 6.020303 Філологія* (українська мова і література), 6.040102 Біологія]. Кременець, 2015. 55 с. URL: http://www.kogpi.edu.te.ua/images/stories/me/styudenty/ped_i_pshuh/2016_2017/pedagogika.pdf.

References:

- [1] Berezivska L. University textbooks and tutorials on the history of pedagogy of independent Ukraine. Available at: <http://lib.iitta.gov.ua/708882/1/berezivska.pdf>.
- [2] Zavgorodnya T. K., Prokopiv L. M., Strazhnikova I. V. (2014). *Istoriya pedagogiky: navchal'no-metodychny j posibny k* [History of pedagogy: educational and methodical manual]. Ivano-Frankivsk. (in Ukrainian)
- [3] Levkivskyj M. V., O. A. Dubasenyuk (ed.) (1999). *Istoriya pedagogiky* [The history of pedagogy]. Zhytomyr: Zhytomyr State Pedagogical University. (in Ukrainian)
- [4] Kravec L. M. *Pedagogika (istoriya pedagogiky)*: [robocha programa dlya studentiv special'nostej 6.010106 Social na pedagogika, 6.010103 Technologichna osvita, 6.020205 Obrazotvorche my'steczstvo*, 6.020204 Muzy'chne my'steczstvo*, 6.010201 Fyzy'chne vy'xovannya*, 6.020303 Filologiya (anglijs'ka, nimecz'ka)*, 6.020303 Filologiya* (ukrayins'ka mova i literatura), 6.040102 Biologiya] [Pedagogy (history of pedagogy): [work program for students of specialties 6.010106 Social pedagogy, 6.010103 Technological education, 6.020205 Fine arts*, 6.020204 Musical art*, 6.010201 Physical education*, 6.020303 Philology (English, German)*, 6.020303 Philology* (Ukrainian language and literature), 6.040102 Biology]. Available at: http://www.kogpi.edu.te.ua/images/stories/me/stydeny/ped_i_psub/2016_2017/pedagogika.pdf

НАГРИБЕЛЬНЫЙ Я. А. Тенденции в формировании содержания учебной дисциплины “история педагогики” в системе высшего педагогического образования.

В статье на основе изучения специальной литературы выделены тенденции в формировании содержания учебной дисциплины “История педагогики” в современных учреждениях высшего педагогического образования: отсутствие единодушия между вузами по количеству часов, отведенных на освоение дисциплины, обусловлено автономией высших учебных заведений и самостоятельным заключением преподавателями рабочих программ учебной дисциплины; введение к содержанию учебной дисциплины работ педагогов, которые по определенным идеологическим причинам долгое время были неизвестны широкой общественности; разработка содержания учебников и пособий на основе культурологического и деятельностного подходов, что делает рассмотрение истории педагогики как диалога педагогических культур; репрезентация содержания учебной дисциплины на основе хронологически тематического подхода; интегрирования содержания дисциплин “Педагогика / История педагогики”; синхронном рассмотрении теории и практики обучения и воспитания в разных странах в разные исторические эпохи.

Акцентировано, что в современных условиях интеграции Украины в мировое образовательное пространство, межгосударственных социально-экономических, культурных и политических процессов особую актуальность приобретает знание мировой истории педагогики, так как дисциплина приобретает новый смысл, постоянно обновляется. “История педагогики” становится мощным инструментом подготовки будущих учителей, способных воспитывать новое поколение на основе взаимоуважения, толерантности, доверия. В то же время современные украинские педагоги-исследователи стремятся переосмыслить национальное наследие и интерпретировать ее в современный образовательный контекст.

Ключевые слова: учебная дисциплина “История педагогики”, рабочие программы учебной дисциплины, тенденции в формировании содержания, педагогическое наследие, будущие педагоги.

NAHRYBELNYI YAROSLAV. Trends in formation of content of educational discipline “history of pedagogy” in the system of higher pedagogical education.

On the basis of the study of special literature, such trends in formation of content of educational discipline “History of Pedagogics” in the system of higher pedagogical education are distinguished in the article: lack of consensus among institutions of higher education on the number of hours allocated for mastering discipline, which is conditioned by the autonomy of institutions of higher education and the independent development of working programs of academic discipline by teachers; introduction to

the content of the discipline the works of teachers who have long been unknown to the general public for some ideological reasons; development of the content of textbooks and manuals on the basis of cultural and activity approaches, which makes it possible to consider the history of pedagogy as a dialogue of pedagogical cultures; representation of the content of the discipline on the basis of the chronological and thematic approach; integration of the content of disciplines "Pedagogy / History of Pedagogy"; synchronous consideration of the theory and practice of teaching and education in different countries in different historical epochs.

It is emphasized that in the current conditions of Ukraine's integration into the world educational space, interstate socio-economic, cultural and political processes, the knowledge of the world history of pedagogy becomes especially relevant as the discipline acquires a new content that is constantly updated. "History of Pedagogy" is becoming a powerful tool for the training of future teachers who can raise a new generation on the basis of mutual respect, tolerance, and trust. At the same time, modern Ukrainian scholarly educators seek to rethink the national heritage and interpret it in the modern educational context.

Keywords: *educational discipline "History of Pedagogy", working syllabus of educational discipline, tendencies of content formation, pedagogical heritage, future teachers.*

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-npu-143.2019.18>

УДК 378.014.25-044.247(477:100)

ORCID 0000-0002-9217-0204

Одайський С. І.

АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ВПЛИВОМ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ Й ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ СФЕРИ

У статті розкриваються актуальні проблеми розвитку вищої освіти України в умовах реформаційних процесів та впливу глобалізації та інтернаціоналізації на освітню сферу; зосереджується увага на висвітленні питання стандартів вищої освіти, їх узгодження з Європейськими стандартами і рекомендаціями, Законом України "Про вищу освіту" і Національною рамкою кваліфікацій; аналізується питання розроблення й реалізації Національного рейтингу університетів в контексті глобалізації освітнього процесу. Це має важливе значення для реалізації призначення вищої школи – забезпечити освітньо-професійні потреби, світогляд, багатство властивостей та інтересів кожної людини, а відтак – визначити стратегічні пріоритети життєзабезпечення українського суспільства, його прогрес і розбудову в ХХІ столітті.

Сьогодні освіта перетворюється в один з головних напрямів поступального соціокультурного розвитку суспільства, в якому їй відводиться роль каталізатора розумового просування людства в інформаційну добу третього тисячоліття. Цінність такого підходу полягає в тому, що він дає змогу на основі формування якісно нової картини світу усвідомити напрям і зміст нового етапу в розвитку людини і суспільства. Йдеться про саморозгортання планетарного соціального світу, в якому людина перетворюється на головного замовника, об'єкта і виконавця освітнього процесу і, відповідно, має набути властивостей планетарної особистості.

Ключові слова: *вища освіта, стандарт вищої освіти, Європейські стандарти і рекомендації, Національна рамка кваліфікацій, Національний рейтинг університетів, глобалізація, інтернаціоналізація.*